UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Chinees 'Belt and Road Initiative'

Stand van Zaken

Marácz, L.

Publication date
2020
Document Version
Final published version
Published in
Armex

Link to publication

Citation for published version (APA):
Marácz, L. (2020). Chinees 'Belt and Road Initiative': Stand van Zaken. *Armex*, *104*(1), 16-17. https://onsleger.nl/wp-content/uploads/2020/02/Armex_2020_01_10febr2020.pdf

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: https://uba.uva.nl/en/contact, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (https://dare.uva.nl)

Download date:09 Nov 2026

Column

Chinees ‘Belt and Road Initiative’

stand van zaken

Prof. Dr. László Marácz

In 2013 lanceerde de Chinese president Xi Jinping het zogeheten ‘Belt and Road Initiative’ (BRI), om China, via een netwerk van handelsroutes over land en zee, te verbinden met de rest van de wereld. Over het algemeen wordt er enigszins afhoudend gereageerd op het Chinese BRI, zeker in de Westerse wereld. De vraag is of dat wel terecht is. Het BRI begint massa te krijgen en het is een onderschatting van het strategisch vermogen van China te denken dat het project het Westen niet zal kunnen uitdagen. In deze bijdrage de stand van zaken wat betreft het BRI.

Amerikaans-Chinese handelsovereenkomst

De VS en China bereikten op 15 januari een handelsovereenkomst waar afgesproken werd dat China de daarop volgende twee jaar voor een bedrag van 200 miljard dollar producten uit de VS gaat kopen. Het gaat hierbij vooral om landbouwproducten, vliegtuigonderdelen van Boeing, kreeften en producten die met behulp van zeldzame zware metalen worden geproduceerd, zoals computerschermen. Deze deal mag op het conto worden bijgeschreven van de Amerikaanse president Donald Trump. Trump heeft met deze deal niet alleen het handelstekort van de VS met China enigszins kleiner gemaakt, maar zal met deze voor de VS gunstige overeenkomst vooral de werkgelegenheid in eigen land kunnen stimuleren. Verder heeft de president-zakenman internationaal en nationaal prestige opgebouwd dat in het verkiezingsjaar een rol zou kunnen spelen bij de herverkiezing van de twitterende president.

BRI

Hoewel het bij de Amerikaanse handelsovereenkomst om een relatief hoog bedrag gaat, zal dit China er niet van weerhouden verder te gaan met het ‘Belt and Road Initiative’ (BRI). In het kader van het BRI wordt vooral infrastructuur op het Euraziatische continent ontwikkeld, zoals autowegen, hogesnelheidslijnen, maar ook digitale en financiële infrastructuur. Het BRI wordt gezien als een Chinees antwoord op de Westerse globalisering die onder Amerikaanse leiding vanaf het eind van de jaren tachtig goed van start is gegaan. Sommige commentatoren zien in het Chinees project een regelrechte bedreiging van de Westerse globale posities, hoewel de Chinese expansie vooralsnog niet gepaard gaat met militaire expansie. De Chinese handelsexpansie, die door de Chinezen handig is 'gebrand' als een moderne versie van de Zijderoute die in de Oudheid China via Centraal-Azië met Europa verbond, wordt veroorzaakt door het financiële overschot dat astronomische hoogtes bereikt heeft en in de vele triljoenen loopt. Van dit grote financiële overschot is het de Amerikaanse president gelukt om een klein deel weer terug te laten vloeien naar de VS, door middel van de recentelijk afgesloten handelsovereenkomst. Hierbij heeft Trump al het prestige dat de VS heeft – en zeker ook de militaire kracht – ingezet om dit mogelijk te maken. De Chinese leiding zou de financiële overschotten niet willen inzetten om bij handelspartners importproducten te kopen, maar zou het geld liever in lucratieve projecten in het buitenland willen investeren, of via leningen gekoppeld aan het BRI aan partners willen lenen, zodat er een afhankelijkheidsrelatie met China ontstaat. Het BRI lijkt aan te slaan. Inmiddels heeft China met maar liefst 137 landen een ‘Memorandum of Understanding’ die onder het BRI valt. Met recht is hier sprake van een groot wereldomvattend netwerk.

BRI en de EU

Is het de VS gelukt om de impact van het BRI enigszins in haar voordeel te benutten, van de Europese Unie (EU) kan dit niet beweerd worden. De EU heeft voorlopig geen antwoord op het BRI. Er is geen gemeenschappelijke China-strategie in Brussel. Individuele landen in West-Europa doen al mee met het BRI, zonder tussenkomst van Brussel. Van de directe Chinese investeringen in 2018 naar de EU-28 die 17,3 miljard euro bedroegen, ging een kwart naar de grootste drie landen, Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië. Wat de grotere West-Europese landen betreft hebben de Chinezen het concept van de ‘Third party market cooperation’ aan het BRI toegevoegd.

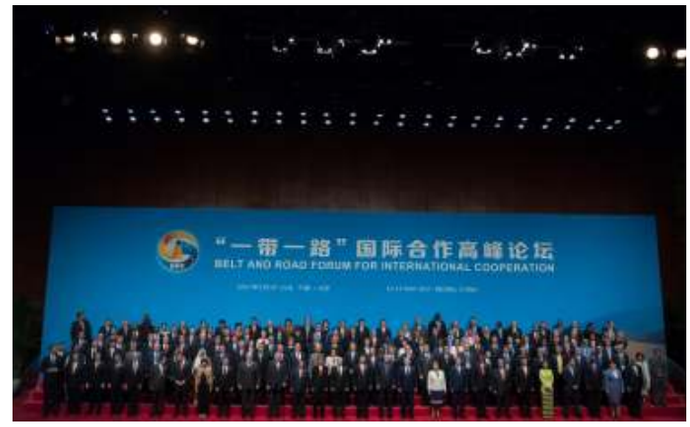

Bijeenkomst van deelnemers aan het BRI in 2017. Foto: en.kremlin.ru

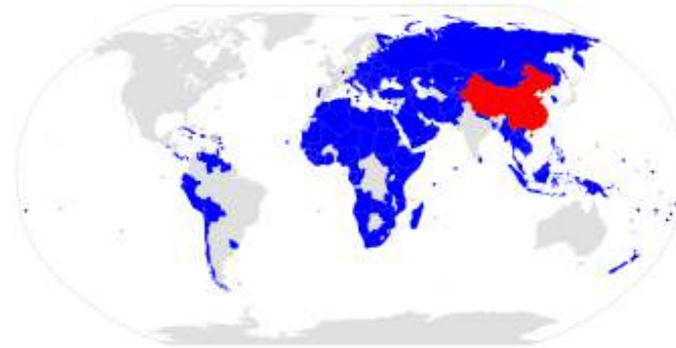

Inmiddels heeft China met maar liefst 137 landen een ‘Memorandum of Understanding’ die onder het BRI valt, afgesloten.
Afbeelding: Wikimedia Commons, Owennson

Trump heeft ook de militaire kracht van de VS ingezet om de handelsovereenkomst mogelijk te maken. Foto: af.mil

Iedere stad of ieder dorp heeft tegenwoordig wel een Kung Fu of Tai Chi club. Foto: Wikimedia Commons, Peter van der Sluijs

Het netwerk van de Confucius-instituten is een vorm van Chinese 'soft power'. Foto: Wikimedia Commons, Kreeder13

China is ook bezig om in een hoog tempo soft power te promoten

China ontwikkelt in dat kader samen met Frankrijk een kernreactor in Groot-Brittannië.

Er is wel een collectieve samenwerking met de Centraal- en Oost-Europese landen (CEE) in het BRI, het zogeheten '17+1 project' dat door Brussel met argusogen wordt gevolgd. Immers, een aantal landen van deze CEE-groep geldt als kandidaat-land, zoals Noord-Macedonië en Albanië en is recentelijk in de wacht gezet voor toetreding, omdat ze volgens Brussel te weinig structureler hervormingen doorvoeren. De ex-voorzitter van de Europese Commissie, Jean-Claude Juncker, heeft voor het verstrijken van zijn mandaat nog gezegd dat Chinese investeringen in de Balkan een slecht idee zijn omdat de noodzakelijke sociaaleconomische hervormingen in de Balkanregio worden vertraagd. De Balkanlanden zien dat toch wat anders. De Chinese investeringen en leningen onder gunstige voorwaarden om de gebrekkige infrastructuur te verbeteren worden in dit deel van de EU van harte welkom geheten. China is ook bereid om deze leningen te verstrekken op basis van de 'Beijing Consensus' die ervan uitgaat dat er aan investeringen en leningen, anders dan de financiële, geen voorwaarden mogen worden gesteld. In de praktijk betekent dit dat er geen Chinese inmenging plaatsvindt in de binnenlandse politieke verhoudingen. Dit is geheel anders dan het Europese toetredingsproces, waar men moet voldoen aan de Kopenhagen-criteria die voorschrijven dat alle Europese wet- en regelgeving in kandidaat-lidstaten van kracht moet zijn voordat deze landen kunnen toetreden tot de EU. De Europese procedures om aan geld te komen, zijn ingewikkeld en tijdrovend; de Chinese daarentegen zijn eenvoudiger en sneller.

Chinese opschriften verschijnen inmiddels in de openbare ruimtes van veel Europese landen. Foto: Wikimedia Commons, Helanhuaren

Chinese 'soft power'

Het zou te simpel zijn om het BRI als een *hard power* project van handel, investeringen en infrastructuur te brandmerken. Naast dergelijke projecten van *hard power* is China ook bezig om in een hoog tempo *soft power* te promoten. Hierbij kan gedacht worden aan Chinese wetenschap en cultuur, zoals die door het netwerk van de Confucius-instituten wordt uitgedragen, en medicijnen, maar ook aan de Chinese *martial arts*, zoals Kung Fu. Iedere stad of ieder dorp heeft tegenwoordig wel een Kung Fu of Tai Chi club. De Chinese *soft power* wordt ook kracht bijgezet door de Chinese opschriften die je in de openbare ruimtes van veel Europese landen inmiddels ziet verschijnen. Dit geeft aan dat het bij BRI om de lange termijn gaat waarbij *soft power* projecten *hard power* projecten faciliteren.

De huidige Europese aanpak is onvoldoende om de Chinese Draak te temmen. Foto: Wikimedia Commons, Marcin Konsek

Conclusie

Zowel de individuele strategie van de West-Europese landen als de collectieve strategie van Centraal- en Oost-Europa verhinderen een gemeenschappelijk Europees optreden tegen China. De separate handelsovereenkomst tussen de VS en China laat ook zien dat de VS en de EU samen geen eenduidige Westerse China-strategie hebben. De verhoudingen worden uitdrukkelijk bepaald door particularisme. Ieder gaat voor zijn eigen kansen. Het is een illusie om te denken dat dat genoeg zal zijn om de Chinese Draak te temmen.